

Sygn. akt I ACa 296/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bogdan Radomski (spr.)
Sędzia:	SA Ewa Bazelan
Sędzia:	SA Magdalena Kuczyńska
Protokolant	sekr. sądowy Agnieszka Pawlikowska

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2018 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa T. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą
w W.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie i ustalenie

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia
14 lutego 2017 r., sygn. akt I C 535/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie III w ten sposób, że oddala powództwo w zakresie żądania i ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą
w W. na rzecz T. S. 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem kosztów procesu za II instancję.

I ACa 296/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz T. S. kwotę 84.000 zł tytułem zadośćuczynienia z odsetkami od dnia 6 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 369,70 zł odszkodowania. Nadto sąd ustalił odpowiedzialność pozwanego za następstwa wypadku z dnia 9 października 2012 r. mogące wystąpić u powódki w przyszłości. Dalej idące żądania powódki sąd oddalił. Z tytułu kosztów procesu sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5.640,19 zł.

Za podstawę rozstrzygnięcia sąd przyjął następujące ustalenia i wnioski :

W dniu 9 października 2012 r. w miejscowości K. woj. (...) miał miejsce wypadek drogowy, w wyniku którego kierujący samochodem osobowym F. (...) o nr rej (...), wykonując manewr skrętu z drogi podporządkowanej na drogę główną, nie zastosował się do znaku drogowego nakazującego zatrzymanie się i ustąpienie pierwszeństwa pojazdom jadącym drogą krajową (...) przez co doprowadził do zderzenia z (...) o nr rej (...), poruszającym się z nadmierną prędkością. W wyniku zdarzenia obrażeń ciała doznał zarówno kierowca pojazdu F., jak również jego(...) T. S. .

Bezpośrednio po wypadku T. S. przewieziono karetką pogotowia ratunkowego do (...) Publicznego Szpitala (...) przy ul. (...) w L.. Rozpoznano u niej wówczas (...) W wyniku powyższego w trybie nagłym operacyjnie zaopatrzone (...). Po zabiegu operacyjnym doszło do infekcji ropnej w ranie. Rana wymagała sączkowania i płukania. Do (...) r. powódka była (...) W tym czasie korzystała z porad (...) w ramach (...) w kryzysie wywołanym chorobą. (...) r. T. S. została wypisana do domu z zaleceniami kontroli w Poradni (...), stosowania diety wysokobiałkowej.

W dniach 12, 16, 19, 22 i 28 listopada 2012 r., 5 grudnia 2012 r., 6 i 25 lutego 2013 r. oraz 1 lipca 2013 r. powódka odbyła wizyty kontrolne w (...) w Ś. związane z koniecznością zmiany opatrunków. W związku z tym, że była osłabiona fizycznie i odczuwała lęk podczas wychodzeniu z domu, na wizyty dowożona była samochodem członka rodziny S. Z., a następnie (...) M. S..

W dniu (...) r. powódka w trybie nagłym została przyjęta do (...) w Ś. z powodu silnych bólów głowy, niepokoju, zaburzeń równowagi i utrzymujących się wysokich wartości ciśnienia tętniczego. (...) r., po uzyskaniu stabilizacji ciśnienia i ustąpieniu dolegliwości została wypisana do domu.

W okresie od (...) r. T. S. ponownie była hospitalizowana (...) (...) w L. w (...) (...) (...) (...) z uwagi na konieczność poddania leczeniu operacyjnemu (...). Operacja i okres pooperacyjny przebiegały bez powikłań. Po operacji zalecono dietę lekkostrawną, unikanie wysiłku fizycznego przez 3 miesiące oraz pielęgnację rany pooperacyjnej .

Po wypadku powódka odczuwała duże dolegliwości bólowe. Były one związane z każdą z przebytych operacji oraz koniecznością zmiany opatrunków. Przez okres do dwóch miesięcy od wypadku T. S. wymagała pomocy osób trzecich w wymiarze kilku godzin dziennie. Pomocy udzielała (...) H. P.. Powódka z mężem M. S. zatrudniali nadto do pomocy osobę trzecią. obrażenia doznane przez T. S. w wyniku wypadku bezpośrednio zagrażały jej życiu. Spowodowały trwałe uszczerbek na zdrowiu w wymiarze (...), wynikający z (...) (...) Przedmiotowy uszczerbek skutkuje obecnie dolegliwościami czynnościowymi takimi jak: (...) Powódka wymaga okresowej kontroli lekarskiej.

Wykonane po leczeniu badanie endoskopowe żołądka oraz badanie obrazowe jelita grubego nie zobrazowały zmian patologicznych. Biegły chirurg obecny stan poszkodowanej oraz rokowania na przyszłość określił jako dobre. Stłuczenie płuc nie pozostawiło następstw, zmiany w płucach ustąpiły samoistnie. Zmiany związane z (...) nie mają związku z obrażeniami doznanymi w wypadku.

Na skutek wypadku u T. S. powstały (...) pod postacią zaburzeń adaptacyjnych, które następnie przekształciły się w reakcję (...). Stanowiły one łagodny stan depresyjny występujący w reakcji na przedłużone narażenie na stresującą sytuację, o czasie trwania nie przekraczającym 2 lat. Zaburzenia te nie były chorobą (...), ale przewlekłymi (...) Pomiędzy powstała po wypadku (...) a pojawieniem się objawów (...) istnieje bezpośredni związek. Powódka wymagała leczenia w okresie od 4 lutego 2014 r. do 9 lipca 2015 r. Po podjęciu przez poszkodowaną leczenia farmakologicznego lekami (...) jej stan psychiczny uległ poprawie, aczkolwiek obrażenia doznane przez powódkę w wypadku skutkowały długotrwałym uszczerbkiem w zakresie zdrowia psychicznego (...) Obecnie powódka nie przejawia zaburzeń stanu psychicznego, które wpływałyby na jej codzienne funkcjonowanie. Rokowania co do wyleczenia i całkowitego ustąpienia objawów biegły psychiatra, opiniująca w sprawie określił jako pomyślne.

Obecnie T. S. jest (...) Rzadko wychodzi z domu, ograniczyła życie towarzyskie. Uczęszcza na terapię do Ośrodka (...). Nadal odczuwa dolegliwości bólowe po spożywaniu pokarmów. Zażywa leki przeciwbólowe i nasenne.

Pismem z (...) r., doręczonym pozwanemu (...) r., powódka dokonała zgłoszenia szkody i wezwała (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. do uiszczenia na jej rzecz tytułem zadośćuczynienia kwoty 150.000 zł oraz tytułem odszkodowania

1231,14 zł. W toku postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił powódce 16.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 355,89 zł tytułem odszkodowania, a następnie kwotę 411 zł.

W świetle powyższych ustaleń sąd uznał żądanie powódki za powództwo jest zasadne w zakresie żądania zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę oraz odszkodowania, przy czym nie w wysokości żądanej pozwem.

Kwestię sporną pomiędzy stronami niniejszego postępowania stanowiła wysokość dochodzonego zadośćuczynienia i odszkodowania oraz zasadność ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za skutki wypadku z dnia (...)Ubezpieczyciel uznał swoją odpowiedzialność co do zasady, ale zakwestionował co do wysokości. Wypłacił powódce w toku postępowania likwidacyjnego kwotę 16.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 355,89 zł tytułem odszkodowania oraz w toku procesu dodatkowo kwotę 411 zł.

Sąd uznał co do zasady, że powódce należy się zwrot poniesionych przez nią kosztów dojazdów na leczenie po wypadku z tego tytułu i zasądził na jej rzecz kwotę 369.70 zł.

Odnosnie kwoty zadośćuczynienia Sąd uznał, że przyznana jej przez pozwanego kwota 16.000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę jest kwotą znacznie zaniżoną, nieusprawiedliwioną okolicznościami sprawy. Stosowne zadośćuczynienie dla powódki w ocenie sądu pierwszej instancji powinno wynosić 100.000 zł. Mając na uwadze, że w toku postępowania likwidacyjnego powódka uzyskała już od pozwanego tytułem zadośćuczynienia kwotę 16.000 zł, należało tak ustalone zadośćuczynienie pomniejszyć o wypłaconą kwotę i zasądzić na rzecz T. S. ostatecznie kwotę 84.000 zł.

Zasądzona tytułem zadośćuczynienia kwota w ocenie sądu pierwszej instancji będzie współmierna do doznanej przez powódkę krzywdy oraz będzie przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość i nie będzie nadmierna w stosunku do aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa.

Żądana przez powódkę tytułem zadośćuczynienia kwota 144.000 zł była w ocenie sądu nazbyt wygórowana i dlatego sąd w części ponad zasądzoną kwotę oddalił żądanie powódki.

Sąd zasądził odsetki od kwoty zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę zgodnie z żądaniem powódki od (...)roku, czyli po upływie 30 dni od dnia doręczenia zgłoszenia i sprecyzowania szkody.

Sąd powołując się na pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1970 r., sygn. III PZP 34/69, OSNCP 1970/12/217 (błędnie określona w uzasadnieniu jako III CZP 34/69) sąd ustalił w sentencji wyroku odpowiedzialność pozwanego za następstwa wypadku z dnia (...)r. mogące powstać w przyszłości. Sąd podniósł, że powódka nadal wymaga okresowych wizyt kontrolnych lekarskich, choć jej stan zdrowia w opinii biegłego chirurga oraz rokowania na przyszłość są dobre. Wykonane u poszkodowanej endoskopowe badanie żołądka oraz badanie obrazowe jelita grubego nie wykazały zmian patologicznych. Słuczenie płuc nie pozostawiło żadnych następstw. Obecnie rozpoznane zmiany zapalne w płucach nie mają związku z wypadkiem, podobnie jak pojawienie się kryzy ciśnieniowej. Objęcie powódki stałą kontrolą lekarską, przy utrzymujących się dolegliwościach jelitowych, wskazuje na możliwość wystąpienia nieujawnionych jeszcze następstw wypadku, których związek z obrażeniami doznanymi w wypadku, będzie wymagał jednak udowodnienia. W ocenie sądu uzasadniało to uwzględnienie powództwa również w zakresie tego żądania.

Jako podstawę rozstrzygnięcia sąd wskazał art. 444 § 1 kc i 445 § 1 kc, art. 822 § 1 i § 2 k.c., art. 189 kpc oraz art. 34 ust. 1, art. 35 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, a co do kosztów art. 100 kpc.

Wyrok sądu pierwszej instancji zaskarżył pozwany. W apelacji z 3 kwietnia 2017 r. zarzucił naruszenie art. 233 § 1 kpc przez brak wszechstronnej oceny dowodów i wzięcie pod uwagę jedynie wniosków korzystnych dla powódki ; naruszenie art. 445 § 1 kc przez niewłaściwe jego zastosowanie polegające na zasądzeniu na rzecz powódki zadośćuczynienia w kwocie rażąco zawyżonej ; naruszenie art. 189 kpc przez jego zastosowanie polegające na ustaleniu

odpowiedzialniejsi pozwanego za skutki mogące powstać w przyszłości podczas gdy powódka nie miała w tym interesu prawnego oraz naruszenie art. 233 § 1 kpc przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na wyprowadzeniu sprzecznych wniosków co do interesu prawnego powódki w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego na przyszłość.

W konsekwencji pozwany domagał się zmiany zaskarżonego wyroku przez obniżenie zasądzonego zadośćuczynienia do wysokości 34.000 zł, oddalenie powództwa w zakresie ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość oraz odpowiednią zmianę orzeczenia o kosztach za pierwszą instancję. Ponadto skarżący domagał się zasądzenia kosztów za drugą instancję.

Powódka w odpowiedzi na apelację domagała się jej oddalenia i zasądzenia kosztów za drugą instancję wg norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja jest zasadna w części rozstrzygającej o ustaleniu odpowiedzialności na przyszłość, a w pozostałej części tj. odnoszącej się do wysokości zasądzanego zadośćuczynienia jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Odnosnie wysokości zadośćuczynienia zasądzanego na rzecz powódki to podnieść należy, że ustalenie tej kwoty w konkretnych okolicznościach należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Korygowanie przez sąd drugiej instancji zasądzanego zadośćuczynienia może być aktualne tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, tj. albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie (vide przykładowo wyroki Sądu Najwyższego z 18 listopada 2004 r. I CK 219/04 – LEX 146356, z dnia 30 października 2003 r. IV CK 151/02 – LEX 157306, z dnia 7 listopada 2003 r. V CK 110/03 – LEX 602308, lub z dnia 3 lipca 2008 r. IV CSK 127/08 – LEX 517988). W okolicznościach tej sprawy taka dysproporcja zdaniem sądu odwoławczego nie zachodzi. Podnieść należy, że skutki zdarzenia, z którego powódka wywodził swoje roszczenia były dla powódki bardzo dotkliwe. Długi proces leczenia, kilkukrotne pobyty w szpitalach, konieczność licznych wizyt kontrolnych są okolicznościami poza sporem w sprawie. Obrażenia doznane przez powódkę zagrażały jej życiu. Tym samym określenie przez sąd pierwszej instancji kwoty 100.000 zł jako adekwatnej w stosunku do rozmiaru cierpień powódki absolutnie nie łamie przesłanek z art. 445 kc i mimo iż obecnie ustalony trwały uszczerbek na zdrowiu nie jest znaczny to jednak nie przekreśla on rozmiaru przebytych cierpień i tych które jeszcze trwają, a tym samym nie uprawnia to sądu odwoławczego do korekty wysokości zadośćuczynienia w żądanym przez skarżącego kierunku.

Zasadna jest natomiast apelacja w części dotyczącej orzeczenia o odpowiedzialności pozwanego na przyszłość. Interes prawny w ustalaniu na podstawie art. 189 kpc odpowiedzialności na przyszłość podmiotu zobowiązanego odszkodowawczo za określone zdarzenie miał swoje uzasadnienie do czasu obowiązywania art. 442 kc tj. do dnia 10 sierpnia 2007 r. Przewidziane w tym przepisie krótkie terminy przedawnienia (max. 10 lat od dnia zdarzenia wyrządzającego szkodę) mogły czynić niemożliwym skuteczne dochodzenie odszkodowania w razie ujawnienia się szkody po upływie terminu przedawnienia. Zapobiegać temu miało uprzednie ustalenie odpowiedzialności na przyszłość i w takim celu została wydana przez Sąd Najwyższy powołana przez sąd pierwszej instancji uchwała z dnia 17 kwietnia 1970 r., sygn. III PZP 34/69, OSNCP 1970/12/217. Drugim argumentem wspierającym tezę powołanej uchwały (jak wynika z jej uzasadnienia) były trudności dowodowe jakie mogłyby pojawić się w przyszłym procesie, natomiast w przypadku ustalenia takiej odpowiedzialności na przyszłość uprawniony byłby zwolniony z obowiązku udowodnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej podmiotu zobowiązanego.

Przy obecnej regulacji zawartej w art. 442¹ § 3 i 4 kc wyeliminowane zostało niebezpieczeństwo tego, że upływ terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody na osobie nastąpi wcześniej niż szkoda ta się ujawni. W związku z tym obecnie interes w ustalaniu odpowiedzialności na przyszłość staje się bardzo wątpliwy. Wprawdzie w wyroku z dnia 11 marca 2010 r. sygn. IV CSK 410/09 (LEX Nr 678021) Sąd Najwyższy stwierdził, że nawet pod rządem art. 442¹ § 3 kc powód może mieć interes w ustalaniu odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w

przyszłości (podobnie w sprawie III CZP 2/09 – LEX Nr 483372 – z tym, że krytyczna glosa Michała Warciańskiego do tego orzeczenia jest bardzo przekonująca) jednak zaznaczył, że ocena interesu prawnego strony musi być zawsze dokonywana na tle konkretnych okoliczności, które pozwalają ocenić rzeczywistą potrzebę ochrony jej sfery prawnej.

W tej sprawie w ocenie sądu odwoławczego powódka nie ma interesu w ustalaniu odpowiedzialności na przyszłość. Przede wszystkim z niczego nie wynika prawdopodobieństwo czy możliwość wystąpienia u powódki nowej szkody, a ponadto powódka nie wykazała jakie to trudności dowodowe zaistniałyby gdyby jednak taka szkoda wystąpiła. Pomijając już wynikające z opinii biegłego chirurga korzystne dla powódki rokowania na przyszłość to hipotetycznie zakładając nawet, że jakaś nowa szkoda w przyszłości się ujawni i powódka chciałaby dochodzić odszkodowania to z uwagi na regulację zawartą w art. 442¹ § 3 kc nie zachodzi niebezpieczeństwo przedawnienia roszczenia przed ujawnieniem szkody, ale powódka i tak będzie musiała wykazać (udowodnić), że : po pierwsze, że szkoda powstała, po drugie jej rozmiar i po trzecie (chyba najważniejsze) związek przyczynowy ze zdarzeniem z dnia 9 października 2012 r. Tych trzech kwestii nie zabezpiecza jej blankietowy wyrok ustalający odpowiedzialność pozwanego na przyszłość. Tym samym sytuacja procesowa powódki w przyszłym procesie nie będzie ani bardziej, ani mniej korzystna od sytuacji każdej innej osoby dochodzącej roszczeń odszkodowawczych, natomiast obecny wyrok zasądający na rzecz powódki i odszkodowania i zadośćuczynienie jest przecież udokumentowanym ustaleniem odpowiedzialności odszkodowawczej określonego podmiotu zobowiązanego do pokrycia szkody z określonego co do daty, miejsca i okoliczności zdarzenia.

Reasumując powyższe należy stwierdzić, że apelacja pozwanego tej części jest zasadna co skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem powództwa w zakresie żądania ustalenia odpowiedzialności pozwanego za następstwa wypadku z dnia (...)4. mogące u powódki wystąpić w przyszłości – z uwagi na brak interesu prawnego po stronie powódki.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny w Lublinie na podstawie art. 386 § 1 kpc i art. 385 kpc orzekł jak w wyroku. Jako, że uwzględnienie apelacji nastąpiło w stosunkowo nieznacznym zakresie o kosztach sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc zd. drugie i obciążył pozwaną stronę pełną wysokością kosztów zastępstwa procesowego należnych stronie powodowej stosownie do § 2 pkt 5 w zw z § 10 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804).

(...) B. M. K.